

SXEDIO.F57

7.12.1947: ΙΔΡΥΕΤΑΙ Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ (ΕΑΣ) ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΤΑΞΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΗΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΚΛΗΡΙΔΗ

Αυτό που είχε προαναγγείλει ο Οργανωτικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ Εζεκίας Παπαϊωάννου στο τέλος του Πέμπτου Συνεδρίου του ΑΚΕΛ (**13-15 Σεπτεμβρίου 1947**) για την ίδρυση εθνικοαπελευθερωτικής οργάνωσης δεν καθυστέρησε καθόλου να γίνει πραγματικότητα.

Ετσι την **1η** Νοεμβρίου, την ημέρα που άρχισαν στη Λευκωσία οι εργασίες της Συμβουλευτικής Συνέλευσης (Διασκεπτική) συνέρχονταν στο Δημοτικό Μέγαρο Λευκωσίας διάφοροι πράγοντες με στόχο την ίδρυση μιας τέτοιας εθνικοπολιτικής οργάνωσης που θα αντικαθιστούσε την Οργάνωση Εθνικής Συνεργασίας.

Στη σύσκεψη παρέστησαν οι δήμαρχοι Ι. Κληρίδης, Λ. Σανταμάς, Πλ. Σέρβας, Α. Αδάμαντος, Λαΐος, και Ελληνόπουλος, οι αντιδήμαρχοι Ν. Σαββίδης και Β. Παπαδόπουλος, οι δημοτικοί σύμβουλοι Μ. Παπαέτρου, Πυγμαλίων Ιωαννίδης, Κ. Παρτασίδης, Χρ. Σαββίδης, Γ.Φωτίου, Χρ. Κέστας, Παν. Φυτιρίκος, Σάββας Γεωργίου, Πρ. Παπαβασιλείου, Μιλτ. Χριστοδούλου, Ευ. Φυλακτού και Ισ. Μαρκουλλής.

Επίσημα αντιπρόσωποι του ΑΚΕΛ ήσαν οι Φιφής Ιωάννου, Β. Βασιλείου, Ε. Παπαϊωάννου και Παν. Λιμνατίτης, της ΠΕΟ οι Α. Ζιαρτίδης, Σάββας Ιωάννου, Α. Φάντης, Α. Ψαθάς, Γ. Χριστοφόρου, Γ. Χριστοδουλίδης και Ν. Κωνσταντίνου, της ΠΕΠ, οι Γ. Μαννούρης και Κ. Κοιλιάρης, της ΕΑΚ οι Χατζημαθαίος Χατζηνικόλα και Χρ. Σαββίδης και Ιάκωβος Νικολάου, της ΑΟΝ Χρ. Κατσαμπάς, Ζαχ. Χατζηλάμπρου, Θ. Οικονόμου, του Μετώπου Δέρκων οι Φ. Κυριακίδης, Θ. Μαρσέλλος και Κ. Σιακαλλής και οι δημοσιογράφοι Φ. Παπαδόπουλος, Γ. Λέρνης και Χ. Γιαπανάς.

Η ιδρυτική σύσκεψη για της Εθνικοπολιτικής Οργάνωσης όπως χαρακτηριζόταν από την Αριστερή Παράταξη έγινε στις **7** Δεκεμβρίου **1947** στο οίκημα της Ένωσης Μικροκαταστηματαρχών.

Η σύσκεψη έδωσε στη νέα οργάνωση ή κίνηση την ονομασία Εθνικός Απελευθερωτικός Συνασπισμός, ΕΑΣ.

Η σύσκεψη είχε τη μορφή συλλαλητηρίου μια και σ' αυτή αντιπροσωπεύθηκαν **200** πόλεις και χωριά με **800** αντιπροσώπους.

Στην αίθουσα δέσποζαν τα συνθήματα που έρριχνε την περίοδο εκείνη το ΑΚΕΛ και γενικά η Αριστερή Παράταξη: "Για το ψωμί και τη Λευτεριά, ένα δημοκρατικό σύνταγμα εγγυάται λαϊκή κυριαρχία και εσωτερικά ζητήματα, οικονομική και κοινωνική άνοδος και ελευθερία λόγου, συγκεντρώσεων, τύπου και οργάνωσης, πλήρης εργατική νομοθεσία, κατοχύρωση και πολιτιστική πρόοδος, προώθηση και επίτευξη της εθνικής μας ελευθερίας".

Το επίτιμο προεδρείο αποτέλεσαν οι δήμαρχοι της Παράταξης Εθνικής Συνεργασίας και οι Λ. Φιλίπου και Σωτήρης Μαρκίδης για την Επαρχία Πάφου.

Το Προεδρείο αποτέλεσαν οι Ι. Κληρίδης, Πυγμαλίων Ιωαννίδης, Φιφής Ιωάννου και Β. Βασιλείου.

Της εργασίες της σύσκεψης άνοιξε ο Μ. Παπαπέτρου και ο Πλουτής Σέρβας έθεσε το σχέδιο καταστατικού και το πρόγραμμα του ΕΑΣ.

Σκοπός του ΕΑΣ ήταν σύμφωνα με το καταστατικό:

A. Ο συντονισμός του διεξαγόμενου αγώνα για την εθνική απελευθέρωση της Κύπρου, την Ένωση της με τη μητέρα Ελλάδα.

B. Η μέχρι της πραγματοποίησης της Ένωσης, συνεχής και οργανωμένη προσπάθεια προς προαγωγή της κοινωνικής ευημερίας του Κυπριακού λαού, με βάση τη δημοκρατία και την ειρήνη.

Ως μέλος του ΕΑΣ δικαιούτο να εγγραφεί κάθε Κύπριος και κάθε Κυπρία άνω των **18** χρόνων. Η συνδρομή ήταν **2** σελίνια το χρόνο.

Ο ΕΑΣ θα είχε Τοπικά Εθνικά Συμβούλια, Εθνικά Συμβούλια πόλεων, Επαρχιακά Εθνικά Συμβούλια και

Κεντρικό Εθνικό Συμβούλιο.

Η σύσκεψη εξέλεξε προσωρινή επιτροπή που αποτελείτο από τους πιο κάτω:

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: Ι. Κληρίδης, Μ. Παπαπέτρου, Μ. Ιωαννίδης, Φ. Ιωάννου, Α. Ζιαρτίδης, Γ. Μαννούρης, Μ. Χριστοδούλου, Ε. Παπαϊωάννου, Λ. Τσιμίλλης, Χρ. Κατσαμπάς, Παντ. Βαρνάβας, Α. Φάντης, Στ. Παντζαρής., Οδ. Ελληνόπουλος, Δ. Λαΐος, Χρ. Χριστοφορίδης, Π. Νικολόπουλος, Οδ. Χριστοδούλου, Χατζηματθαίος Χατζηνικόλα, Κ. Κέστας και Σοφούλα Λέρνη.

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ: Αδάμ Αδάμαντος, Σ. Σαβεριάδης, Ν. Σαββίδης, Αν. Χαραλάμπους, Ι. Νικολάου, Α. Στεφάνου. Α. Ζαννέτος, Π. Χατζημιχαήλ και Ανδρ. Χατζηπαναγή.

ΛΕΜΕΣΟΣ: Πλ. Σέρβας, Β. Βασιλείου, Θεοχ. Παπαδόπουλος, Κ. Παρτασίδης, Φωφώ Βσιλείου, Βάσος Παπαδόπουλος, Γ. Λιμνατίτης, Ι. Αναστασιάδης, Θ. Νικολαΐδης, Π. Οδιάτης, Δ. Δημητριάδης (Κοιλάνι) Χρ. Κωμοδρόμος και Π. Τιριτάς.

ΠΑΦΟΣ: Λ. Φιλίππου. Ε. Ιερόπουλος, Ν. Μαυρονικόλας, Σ. Κούντουρος, Κυρ. Κυριάκου, Νεοφ. Αχιλλέως και Ν. Σιακαλλής.

ΛΑΡΝΑΚΑ: Λ. Σανταμάς. Α. Φάντης, Θ. Μαρσέλλος, Γ. Φωτίου, Χαρ. Μιχαηλίδης, Κ. Σιακαλλής και Π. Πετρόπουλος.

Η επιτροπή εξέλεξε δεκαμελή Εκτελεστική Επιτροπή που την αποτελούσαν οι Ι. Κληρίδης, Ματθαίος Παπαπέτρου, Πυγμαλίων Ιωαννίδης, Πλουτής Σέρβας, Λ. Σανταμάς. Α. Αδάμαντος, Α. Ζιαρτίδης, Ν. Σαββίδης, Μιλτιάδης Χριστοδούλου, Βάσος Βασιλείου και Φ. Ιωάννου.

Οι δέκα εξέλεξαν τελικά τη Γραμματεία του ΕΑΣ που αποτελείτο από τους Ι. Κληρίδη, Μ. Παπαπέτρου, Π. Ιωαννίδη, Μιλτ. Χριστοδούλου και Φιφή Ιωάννου.

Στόχος της Αριστερής Παράταξης με την ίδρυση του ΕΑΣ ήταν να επιτύχει την εξασφάλιση και άλλων υποστηρικτών στη νέα γραμμή που είχε αποφασίσει ήδη να ακολουθήσει με μερικούς της Δεξιάς (η συνοδοιπόρους, όπως αποκαλούνταν από τη δεξιά)- για

να αυτοκυβέρνηση- Ένωση, με συμμετοχή στη Διασκεπτική.

Ακόμα μια προσπάθεια ήταν να ενισχύσει πιο πολύ το κίνημά της με την εγγραφή και άλλων στελεχών και την καθοδήγηση τους ώστε να ξεφύγουν από την επιρροή της Εθναρχίας που τραβούσε το δρόμο της για την Ένωση χωρίς ενδιάμεσους σταθμούς ή συμμετοχή στη Διασκεπτική.

Αυτό δεν το απέκρυψε ο Οργανωτικός Γραμματέας του ΑΚΕΛ Εζεκίας Παπαϊωάννου, ο οποίος σε σημείωμά του για την ίδρυση του ΕΑΣ τόνιζε ότι υπήρχε τότε μια μάζα λαού που για τον ένα ή τον άλλο λόγο δεν είχε ακόμα προσανατολισθεί προς τις ιδεολογικές και πολιτικές κατευθύνσεις που της υπαγόρευσαν τα συμφέροντα της και ότι έπρεπε η μάζα αυτή του λαού να κερδηθεί.

Σε σημείωμά του στο "Δημοκράτη" στις **24.12.1947** ο Παπαϊωάννου, αφού αναφέρθηκε στις συνθήκες που ιδρύθηκε ο ΕΑΣ πρόσθεσε:

"Από όλα αυτά βγαίνει η ιστορική επιτακτική ανάγκη πως ο ΕΑΣ πρέπει να γίνει ο άξονας συσπείρωσης ολόκερου του λαϊκού στρατοπέδου και βάση της απομόνωσης της χούφτας των μεγαλοαστών και των τοκογλύφων του τόπου μας. Πως πρέπει να αγκαλιάσει όλα τα συνεπή, δημοκρατικά πατριωτικά στοιχεία του τόπου μας σε ένα παγκύπριο εθνικό μέτωπο δράσης για την επίλυση των οικονομικο-κοινωνικών προβλημάτων του λαού μας και για την εθνική μας αποκατάσταση".

Ευθύς μετά την ίδρυση του ο ΕΑΣ δραστηριοποιήθηκε, ενώ παράλληλα άρχισε η εγγραφή μελών σ' αυτόν.